

Ilanngussaq 3

Immap naqqani sananeqaatinik qaqqineqartunik eqqaanissamut akuersissummut tunngatillugu piunasaqaatit

Nassuiaatit:

1. Kivisitsineq: Immap naqqaniit qaqqitanik eqqaaneq, soorlu itisiliilluni assaanermit, amooralluni saliinermit aamma umiarsuarliviliorluni suliaqarnernit, kiisalu immap naqqani kabelilersuilluni ruujorilersuillunilu suliaqarnernit.
2. Itisiliilluni assaaneq: Tamanut saqqummiussap immap itissusaanik itinerusungortitsineq.
3. Amooralluni salineq: Tamanut saqqummiunneqartup Immap itissusaanik allanngutsaaliuineq.

Kivitsinissamut akuersissummik qinnuteqaatinik suliarinninnermut atatillugu pissutit aamma mianerisassat nalilersorneqartussat:

A. Kivitsinermi atortussanut nassuiaatit:

1. Kivisinneqartussat akuersissummik qinnuteqaatigineqartut annertussusaat aamma suussusaat.
2. Sananeqaatit atortussallu ilanngussaq 2-imi allassimasut akui.
3. Kivisinneqartussat sananeqaatimikkut, akuugaassutsimikkut, uumassusilittut akuugaassutsimikkut uumassusilittullu sunniisinaanerat.
4. Toqunartoqassusaat.
5. Arrorsinnaassusaat.
6. Atortuni uumassusilinni imaluunniit kinnerni qaleriaarnerni katersuussinnaassuseq imaluunniit uumassusilinnit nerineqarnermikkut allanngorsinnaassusaat.
7. Kivitsereernerup kingorna kivisinneqartut sananeqaataasa akuugaassusaasalu allanngortarneri, taakkununga nutaanik katitigaassuteqalartarneri ilanngullugit.
8. Imaani pisuussutit (aalisakkat, qaleruallit il.il.) tunineqarsinnaanerinik ajorseriartitsisumik mamassusaannut tuniluussinnaanerisa imaluunniit allatigut allannguuteqartitsisinaanerisa ilimanaateqarnera.
9. Ataatsimut isigalugu isumaliutersuutigineqassaaq, igitsinerup imaani uumassusilinnut aam-malu inuit peqqissusaannut sunniinissaa nalilersinnaajumallugu, kivisinneqartussat suussu-lerneqarnerannut katitigaanerannullu tunngatillugu ilisimatusarnikkut naammattumik tunngavissaqarner-soq.

B. Kivitsivissamut aamma kivitsinermi periaatsinut nassuiaatit:

1. Sumiissusersiutikkut sumiissusaa, itissusaa aamma sinerissamut ungasissusaa.
2. Sumiiffinnut allanut naleqqiullugu (assersuutigalugu EF-imi timmissanik illersuiffiusut, Ramsar-eqarfiit(masarsaqarfit eqqissisimatitat), sumiiffiit sukisaarsarfiusartut, piaqqiortarfiit,

eqqissisimatitat, suffisarfiit, peroriartorfiit aamma aalisarfiit kiisalu aatsitassa qarfiit) inissisimaffik.

3. Kinnernut attuumassuteqartunut tunngasut nassuiarneri.
4. Kivisitsinermi periaatsit aamma qaqitsinermi periaatsit.
5. Immami pissutsinik attuumassuteqartunik, taakkunungalu ilanngullugu siaruarnerit pillugit nassuiatit (assersuutigalugu sarfaq, tinittarneq).
6. Sumiiffimmi kuutsitsinernik kivisitsinernillu ingerlasunik aamma siusinnerusukkut pisimasunik pisoqarnera sunniutillu (taakkununga annertusiartornerisa sunniutai ilanngullugu).
7. Najoqqutassani pissutsinut, ilanngussami matumani, immikkoortumi matumani ukiumoortumik aammalu ukiup qanoq ilinera apeqqutaatillugu naliusut agguaqatigiissinnerini nikingasutit pillugit paasissutissat tamakkiisut ilaatinneqassapput.
8. Ataatsimut isigalugu kivisitsinissap qinnuteqaatigineqartup nalilersorneqarnissaanut ilisimatusarnikkut naammattumik tunngavissaqarnerisooq isumaliutigineqassaaq.

C. Isumaliutit piunasaqaatillu nalinginnaasut:

1. Sukisaarsaarfiittut naleqartitanut sunniutaasinnaasut (soorlu atortunik imerpalasunik imaluunniit tipisimasunik, isortumik, tipittunik, qalipaallersimasunik aamma qapuliortitsinermillu peqarnerisooq).
2. Imaani uumassusilinnut, timmissanut imarmiunut taakkulu meqqorissarnissaannut periarfissaqarfiinut, aalisakkanut qalerualinnullu, qeqqussanut katersuuttarnerinut atugaannullu sunniutaasinnaasut.
3. Imaanik atuinnermut allamut sunniutaasinnaasut (soorlu immap suliffissuaqarnermut siunertanut pitsaassusaata ajorseriarnera, taakkunungalu aatsitassanik piiaaneq, sanaartukkani immap iluaniittunut manngertornianerulersitsineq, eqqakkat puttasut pissutaallutik umiarsuit ingerlaarniarnerannut akornusiinerit, eqqakkat amerliartornerat imaluunniit atortussat manngertut immap naqqaniittut pissutigalugit aalisarnermut ingerlaarniarnermulluunniit akornusiinerit, aammalu sumiiffinnik ilisimatusarnikkut imaluunniit eriaqisassanik mianerininnissaq aallaavigalugu immikkut pingaaruteqartunik illersuineq ilanngullugit).
4. Iluaqutaalersitsinissamut periarfissat imaluunniit nunami suliarinninnissamut, igitsinissamut imaluunniit suujunnaarsitsinissamut periarfissanik allanik peqarnera, imaluunniit kivisitsinissaq eqqarsaatigalugu akuutissat ajoqusiinnginnerulernissaannut periarfissaqarnera, eqqaanissamut periarfissat allat avatangiisinut taamatullu aningaasaqarnermut sunniutigisassaat isumaliutigineqartussanut ilaatinneqartussaapput.

Sananeqaatit atortullu makku kivisitassani taamaallaat annikitsuinnarmik annertussusillit kimittussutsillu nassaassaassapput:

1. Kviksølvi aamma kviksølvimik katitikkat.
2. Cadmium aamma cadmiumimik katitikkat.
3. Antimon, arsen, beryllium, aqerloq, chrom, kanngussak, molybdæn, nikkeli, selen, tin, vanadium, zink taakkunungalu katitikkat, kiisalu fosfor.
4. Cyanider aamma fluorider.

5. Uumassusillit halogenimik katitikkat (soorlu PCB, PCT, DDT il.il), aamma akuutissat imaani avatangiisinut taamaattut akuliussinnaasut, tassanili akuutissat toqunartoqanngitsut, imaluunniit imaani akuutissanut uumassusilinnut ajoqusiinnaanngitsunut pilertortumik allanngorsinnaasut pineqanngillat.
6. Uulia sukuiarneqanngitsaq aamma uuliap sukuiarneqanngitsup igitassartai, uuliamik tunisassiat akuiakkat, sinnikut uuliamik akuiaanermi pinngortut, aammalu akuukkat akuutissanik taakkuninnga akoqartut.
7. Polycycli-usut tipigissusillit carbonhydride-t (PAH) aammalu akuutissat uumaatsut taakkunanna pinngortut.
8. Henole-t aammalu akuutissat uumaatsut taakkunanna pinngortut.
9. Phthalsyre aammalu akuutissat uumaatsut taakkunanna pinngortut.
10. Toqunartut arrortikkuminaatsut, naaninitsinaveersaatit akoorutit aamma akuutissat uumaatsut qisunnik, quassuttuunik, qisuminernik, cellulose-nik, pappiaqqanik aamma annoraaminernik aanaveersaanermut atorneqartut, taakkunanggalu saniatigut tunisassiaasartut, imm. 1-9-imi ilaatinneqanngitsut.
11. Uumassusillit toqunartullit silicium-imik akullit arrortikkuminaatsut.
12. Akuutissat immap qaavani puttasartut.
13. Akuutissat uumassusilinni minnerpaat ilaannik akullit.
14. Akuutissat EDTA aamma DTPA Chelat-iliortartut.
15. Akuutissat nerisassanut immameersunut, inunnit nerisassatut atorneqartartunut mamassut-simut aamma/imaluunniit tipaannut ajoqutaasumik sunniisartut.
16. Akuutissat - toqunartortaqqannginnerat apeqqutaatinnagu – kivisinnegartuni annertussusaat pissutaalluni ajoqusiisartunngorsinnaasut, imaluunniit sumiiffiit sukisaarsarfigineqarsinnaanerannut annertuumik ajorseriartitsisinnaasut.
17. Atortut plastikkat arrorsinnaanngitsut aamma pinngortitameersuunngitsunik sanaat allat arrorsinnaanngitsut, kiisalu atortut akuutissallu imaani tissukarsinnaasut imaluunniit arrorsinnaanatik akulerusimaannartussat, immalluunniit immap naqqanut kivisussat aammalu aalisarnermut, imarsiornermut imaluunniit allatut inatsisit malillugit imaanik atuinnermut annertuumik ajoqutaasinnaasut, imaluunniit taakkua sukisaarsartarfittut naleqarnerannik annikillisitsisinnaasut.
18. Puussat, saviminikut, akuutissat usserutitut ittut immap naqqanut kivisinnaasut allalu isorartuut, atortullu allat aalisarnermut imaluunniit imarsiornermut annertuumik ajoqusiisinnaasut.
19. Qinnqornernit ulorianartunit eqqagassat imaluunniit akuutissat qinnqornernik ulorianartunik akullit allat.
20. Atortussat qanorluunniit ittut (mannertut, imerpalasut, gassitut ittut imaluunniit uumaatsut), uumassusilinnik uumaatsunillu atuilluni sorsunnermi atugassatut sanaajusut.
21. Sananeqaatit imaanut kivisitsinerup kingorna kræfteqalissutaasinnaasutut ilimagineqarsinnaasut.